

PEST, NOVEMBER 26.

48. szám.

II. FÉLÉV. 1863.

Megjelenik minden esütörtökön. Szerkesztő lakása (kegyesrendiek épülete 35. sz.) Ügynöki hivatal: (Lipóttutca 8. sz.)

Evang. Jelek lesznek a napban és holdban. (Luk. 21, 25—33.) 27. Virgil. 28. Noa. 29. Vas. I. Advent. 30. András. December. 1. Elígius. 2. Bibiana. 3. Xav. Ferencz.

Előzetes: helyben félfévre 1 frt 31 kr egész évre 2 frt 62 kr; vidékre félfévre 1 frt 66 kr, egész évre 3 frt 32 kr o. é.

Advent, vagy Urjövet.

Adventnek, vagy Urjövetnek nevezik a keresztények ősidőktől fogva a Jézus Krisztusnak e világra születése évnapiját, vagy nagy-karácsonnt megelőző négy hetet, s az anyaszentegyház e négy hét első vasárnapjával kezdi meg az új egyházi évet, melynek folytán Jézus Krisztusnak, nemünk Megváltójának, az emberinen története s élete sarkpontjának, az idők Urának életére vonatkozó hittitkokat egyenkint tünteti hiveinek szemébe a nyilvános isteni-tisztelet által. Mert a szent-írás szavaiként Jézus Krisztus, a bűnös emberinen Megváltója „a törvény iránya minden hívő embernek megigazulására“ (sz. Pál a rom. 10, 4), miután „a törvény ugyan Mózes által adatott, de a kegyelem és igazság Jézus Krisztus által szereztetik“ (Ján. 1, 17). Ennél fogva méltán kezdi az anyaszentegyház az alapítójára vonatkozó hittitkok ünnepkörét az adventtel, vagy Urjövettel, melynek folytán a hajnali szent mise az oltárokon és egyházi öltözeteken látható kék szín a vezeklés és bűnbánat színe, magok az egyházi népeinek, a szent mise alatti könyörgések, szent leczkék és evangeliomi szakaszok figyelmeztetik a keresztényeket, hogy az egyházi életben új időszak állt be.

Mivel pedig az Üdvözítő titokteljes élete azon nagyszerű jövedölések és ígéretek teljesevése vala, melyeket az Istentől ihletett proféták mindenike, kivált Izsaiás proféta följegyzett, irván: „Ime a földnek minden határáig hirdeti az Ur: Szion leányának mondjátok meg: Ime jó Üdvözítőd; vele jutalma, előtte visszafizetése“ (62, 11); és „Mondjátok a félénkeknak: bizatok és ne féljete; ime Istenetek eljő, ő maga jó el és megszabadít titeket“ (35, 4). Ezen jövedölés, ezen ígélet teljesültébeni hittől áthatottan nem mulaszthatja el Isten egyháza emlékeztetni hiveit az Üdvözítőnek megváltásuk miatt történt eljövételére, valamint azon drága váltságdíjra, melyet érettek adott, és a megváltás nagy munkájára, melyet e földön végrehajtott, hogy mindezen átalok soha eléggé meg nem hálálható kegyelmek emléket Isten folytonos dicsőítésével üljék

meg. De ha az Üdvözítő eljövételére vonatkozó jövedölések és ígéretek teljesültének megünneplése tárgya az egyházi évnak, méltán képezi az ezen jövedölések és ígéretekre emlékezés az egyházi év kezdetét. Mert minél nevezetesebb és jelentékenyebb a jövedölés és ígélet teljesevése, annál fontosabb maga a jövedölés és ígélet. Hiszen az emberi-nem 4000 év hosszant e jövedölésekre és ígéletre alapította minden jobb jövő iránti reményét, annyira, hogy a pogány bölesek legjelesbjei is nyíltan megvallották, miszerint az isteni és szellemi tárgyakról, Isten lényéről és létezéséről csak úgy, mint az ember eredetéről és rendeltetéséről semmi bizonyost sem tudhatnak, míg Isten maga, vagy valamely küldöttje el nem jó ezek iránt fölvilágosítani az embereket; de főleg Izrael fiai csak és egyedül ezen jövedölésekből és ígéletből merítették minden reményöket és megnyugvásukat, vallási és társadalmi szerkezetöket. Nem csodálható tehát, hogy Krisztusnak ama szentegyháza, mely az ő frigy örököse s mely azt, mit az ő frigyben sovárogra vártak az emberek, egész terjedelmében bírja, a népek oly hosszú várakozásának emlékére a küldendő Szabadítóról Istentől nyert jövedölések és ígéretek teljesevéseni örömmek, a megígért Szabadító utáni sovargásnak fölélesztésére évenként négyheti ajtatosságot rendelt és tart az egyházi év elején. Az adventi, vagy urjöveti ajtatosság tárgya tehát Izrael népének várakozása, mely valamennyi, Krisztus előtti népek várakozását foglalja magában, valamint a népek hő vágya és fohászkodása a megígért Szabadító eljövetele után, melyet az anyaszentegyház a hajnali szent mise elején naponként ismétel, Izsaiás proféta e szavaival esedezvén: „Egek, harmatozzatok onnan felülről, fellegek csepegjete az Igazat, nyíljék meg a föld és támadjon üdvösség s vele együtt sarjadozzon igazság“ (45, 8). Ép ezért a hajnali szent mise a latin „Rorate“ (harmatozzatok) ígével kezdődvén, közönségesen „Rorate“nak neveztetik, s igen magasztos és szívreható. Mert míg a téli hosszú, gyakran zordon éjek hajnalán setétség terül el mindenfelé, vagy a hold halvány s a csillagok szende fénye terjeszt csak némi vilá-

got a homályba; a Krisztushoz hű keresztények sürgése eleveníti a komor éj reggelét, mely oly élénken tünteti elő az isteni kegyelem föltünését hirdető mennyei hajnalpir szent ünnepét, azon szent ünnepét, mely által elkészülünk Urunk kegyelemteljes születésére. Az Ur nevében megszentelt harang hívó szava messze elhangzik az éji homályban és esendben, Isten háza lassankint megtelik jámbor hivekkel s a templom sötét belsejébe szende világosságot terjesztenek az oltár vagy oltárok meggyújtott gyertyái, nyomatékosan hirdetve, hogy csak Isten egyszülött fia a világ világossága, ki e földre jövén „megvilágosít minden e világba lépő embert“, ha szántszándékkal el nem zárja szemeit a világosság elől. Ha pedig a hajnali szent mise kezdődik, még inkább ellágyul minden jámbor keresztény szíve az „Üdvözlégy Mária“ énekre. De az egész hajnali sz. mise valamennyi imái, könyörgései olyanok, mintha angyalok szerkesztették volna, ezért a németek a hajnali misét angyali misének is nevezik, jóllehet csak az e szent mise alatt olvastatni szokott evangéliumi szakaszban fordul elő, mint üdvözlé Gábor főangyala a boldogságos Szűzet, midőn Isten meghagyásából közölte vele, hogy ő választatott a megígért Üdvözítő anyjává, kinek szűz méhében megtestesüljön Isten egyszülött Fia. A hajnali sz. mise bevezetése „Egek, harmatozzatok onnan felülről“ az Üdvözítő kegyelme utáni élénk vágyak kifejezése, de egyszersmind szent hitünk alaptanát, Jézus Krisztus megtestesülését hirdeti, midőn nem csak az egeket és fellegeket kéri, hogy harmatozzák Isten onnan felülről, hanem a földet is, hogy megnyilván sarjadozza azt, mit Isten Fiának magára kellett vennie, így isteni természetével, melyet egekéből hozott alá, egyesítse az emberi természetet, miután az emberek megválthatása végett mind Istennek kell lennie, hogy Isten képmását, az embert szellemi vakságából kigyógyíthassa, bűneitől megszabadíthassa és mennyei Atyját megengesztelhesse, mind embernek, hogy gyarlóságunkat megítélhesse s az emberi természetet egymaga birtván eredeti tisztaságában, saját érdeme miatt meghallgattatva Isten által, mindnyájunknak bocsánatot eszközölhessen. Miután ekkép az anyaszentegyház a hajnali szent mise bevezetésében megvallozza, hogy Jézus Krisztus valóságos Isten és ember egyszersmind, s az isteni természetet, melyet öröktől fogva birt, mennyből hozta alá, az emberi természet pedig e földön vette magára: dicsőíti Isten a zoltár szavaival: „Kegyelmes valál, Istenem, földed iránt, visszahozád a Jákob nemzetségéből való foglyokat“ (48. zsolt. 1). Mert a mennyei Atya egyszülött Fiának elküldése által megáldotta népét, megbocsátotta gonzságát, elfeledé minden bűneit (48. zsolt. 2), miután Jézus Krisztus azt, a mi elveszett, fölkeresni és üdvözíteni, az emberek bűneiért bűnhődni, ez által a mennyei Atyát megengesztelni, a bűn okozta szellemi sötétséget eloszlatni, ekkép az Isten képére alkotott lélek eredeti méltóságát helyreállítani, azt Istennel újra egyesíteni s neki elveszett jogát az örök boldogságra, és birtokát visszaszerezni jött e földre. Ugyanezen értelemben fogalmazvák a hajnali szent mise alatt előforduló könyörgések, míg a szent lecke Izsaiás proféta jövődőlését tartalmazza: „Ime a Szűz méhében fogad és fiat szül,

kinek neve Emmanuel — Istenvelünk — leszen.“ Ezért a szent lecke után az anyaszentegyház mintegy fölszólítja hiveit az Üdvözítőnek szíveikbe fogadására a zoltár e szavaival: „Emeljétek föl, ti kapuk, fejeiteket, emelkedjétek föl, ajtók, mert a dicsőség királya megyen be.“ — Kérditek — „Kicsoda e dicsőség királya? Jehova, a seregek Ura, ő a dicsőséges király. Ki megyen be az Ur hegyére és ki áll meg a szent helyen? A kinek ártatlanok kezei és tiszta szíve“ (23. zsolt. 9 és 10; 3 és 4). Az evangéliumi szakaszban pedig az angyal üdvözlése és üzenete adatik elő, melylyel a bold. Szűznek Isten akaratát kijelentette. Ekkép e hajnali sz. mise hathatósan serkenti a hiveket Jézus Krisztusnak, mint valóságos Isten-embernek imadására s Isten iránti lángoló szeretetre és hálára, de egyszersmind Isten végtelen kegyelme használatára buzdítja.

Amde a Legszenőbb össze nem fér azzal, a mi nem szent, tehát a világ Megváltója csak annak szívében szállásolhat kegyelmével, ki igaz töredelmesség által elkészül annak elfogadására, csak ahhoz jó Krisztus, ki Istennek méltó temploma. — Az adventi időszak a Krisztus előtt lefolyt 4000 évet jelképezi; tehát a mi ez egész idő folytán történt az emberek szíveivel, annak kell történni most is minden egyes ember szívében, vagyis az erkölesi sülyedést, a bűnt mindenkinek el kell ismernie, hogy a bűnből keletkezett romlás érzete bánatra, fájdalomra, javulási eltökélésre, ez által a Krisztussal egyesülésre indítson mindenkit. Mint az ősapák, kiknek a Szabadító megígértetett, sovároga várták az üdvösség napját, ép úgy kell nekünk is várunk az örök Ige, Jézus Krisztus megjelenését. Ezért az anyaszentegyház, advent folytán az időhöz alkalmazott szent mise alatt, a bu és bánat színét, a kék színt használja az egyházi öltözeteken, bánatra és őszinte megtérésre serkenti a szent leckékben, ehhez esd Isten-től kegyelmet könyörgéseiben, tiltja a zajos kedvtöltést, hatenkint szerdán és pénteken böjtöt rendel s hiveit a gyónásra és az Oltári-szentségbeni méltó részvételre serkenti, egy szóval: minden eszközt fölhasznál, hogy hiveit Krisztus kegyelmének illő elfogadására, Krisztus urunk kegyelemteljes születése emlékének méltó megülésére készítse el. Mivel pedig Üdvözítőnk eljövetele hármias, ugymint: e földre jövetele, hogy emberi testet vevén magára, bennünket megváltson, szellemi eljövetele szíveinkbe kegyelmével, végre a végső ítéletre megjelenése, mint ezt maga az első adventvasárnapra rendelt evangéliumi szakaszban hirdeti: az anyaszentegyház advent folytán e három eljövetelet tünteti hiveinek szemei elé az evangéliumi szakaszokban, melyeket advent 4 vasárnapján olvastat. Ennél fogva az adventi szent idő minden szertartásaival inti a keresztényeket arra, a mit Izsaiás proféta kimondott: „Kelj föl, vidulj; mert ön világosságod és az Urnak dicsősége te fölötted támad föl. Mert ime sötétség borítja a földet és homály a népeket; te benned pedig föltánad az Ur és dicsősége meglátatik rajtad. És világosságodhoz járulnak a népek, és a királyok a fényességhez, mely rajtad támad“ (60, 1—4).

Az adventi négy hét folytán tehát az anyaszentegyház hiveit emlékezteti a megjövendőlt és megígért Megváltó utáni 4000 éves sovárgásra, hogy annál inkább

örvendjünk annak közöttünk és miattunk teljesültén; a Krisztus előtti népek Szabadító utáni esengésének ismétlése által hiveit a megjelent Megváltó iránti bizalomra, hállára és lángoló szeretetre buzdítja. Mivel pedig az Üdvözítő e földöni megjelenése csak úgy üdvözítő és áldásos reánk nézve, ha kegyelmével sziveinkbe is eljő, az anyaszentegyház Izrael népének a megígért Üdvözítő eljövételére készítésének ismétlése által hiveit a Megváltónak szellemi hozzánk jövetelére készíti az adventi isteni viszteleet segítségével. Ezért a jó keresztény örömet és állhatatosan könyörög Isten anyaszentegyházával ad vent folytatán: „Fbresszd föl, Uram! sziveinket Egyszülötted utainak egyengetésére, hogy lelkeink eljövele által megtisztittatván, Neked illőleg szolgálhassunk!“ . . . . cs.

Családképek vázlatban.

IX.

A családanya mint gazdasszony.

(Vége.)

A szent böles egész fejezetet szentel a derék háziasszony dicséretére. (Példab.) Erősnek nevezi őt, és értéke megfizethetlen; dicsérik, magasztalják őt nem hiu emberi szavak, hanem saját tettei. Ő — folytatja tovább — nem eszi hivalkodva kenyerét, hanem körülövedzvé magát erősséggel, mint a kereskedő az ő nyereségét maga keresi azt. Gyapjat és lent szerzett, és ujjai az orsót pörgették; gyolcsot szőtt, övet készített, és azt pénzzé tette, melyből azt, mi a háztartásból fönmaradt, a gazdaságba fektette. Férfjét és gyermekeit tisztán járatta, miért is amaz általános tekintélynek örvendett, ha mint afféle elüljáró ember a tanácsban megjelent. Ha a hidegebb évszak beköszöntött, az ő házában senki sem didergett, el levén kiki látva meleg takaróval. Az élestár bőven volt meg rakva, úgy, hogy az inség napjaiban nem csak meg nem szorult, hanem kezét a szűkölködőnek is megnyithatta. Ha beszélt, a böleség szólt belőle, és a kegyelmességnek törvénye volt nyelve, úgy, hogy öröm volt őt hallgatni. Az ő világa éjjel sem aludt ki, és midőn övéi a napi munkától ellankadva nyugalomra hajtották fejüket, ő föl-fölkelt és megszemlélte háza ösvényét. Nem esoda tehát, mert megérdemelte, hogy fiai boldognak hirdették és férje is dicsérte őt. Kétség kívül ily dicséretre érdemes nők lehetnek azok is, kik a frigyszekrényt kezök munkájával ékesítették föl az ő törvényben. „De a tudós asszonyok is — úgy mond Mózes (II. 35.) — a mit fontak vala, adának kék, vörös és karmazsin selymet és bibort, kecskeszőrt, s z a b a d a k a r a t j o k b ó l a d v á n m i n d e z e k e t.“ Ezer szerencse, hogy ezt maga Mózes, az ő szövetség e legnagyobb férfja jegyezte föl, különben el sem hinné az ember, mert a mostani asszonyokról egy az, hogy keze munkájával minden századik sem bír előállani — más az, hogy ezek is inkább magokra aggatják holmijokat, mintsem az Isten oltárára helyeznék — bajos volna ilyesmit elmondani. No, de majd csak e részben is hajjalodik!

Kivánságid után ne indulj és eltérj akaratódtól, tanácsolja Siráknak böles fia (12. 30). A munkás derék

háziasszony sokkal lényegesebb tényezője a családi jólétnek, mint talán maga is gondolná. Az ő szorgalma, kiesinységeig terjedő takarékosága, ügyessége, magamegtartóztatása sokszor még a férfi lassuságát is helyre üti, pótolja; de ellenben nem született még az a dolgos férfi, ki egy pazarló rosz gazdasszony oldala mellett valamire vergődhetett volna; mert feszítse meg bármikép is erejét, az, a mit beszerez, soha sem lesz elég. Számtalanszor hallottam az öregektől, pedig ezek tapasztalásból szoktak beszélni — hogy a férfi nyolcz ökrén annyit be nem hord a házhoz, mennyit egy rosz gazdasszony köténye elejében ki ne hordana. Talán ezekre czélt az a proféta, midőn gunyoros modorban ostorozza pazarló kortársait, mondván (Aggeus 1, 6): „Sokat vetettetek és keveset hordtatok be; ettetek és meg nem elégedtetek; befőtöttetek magatokat és meg nem melegdetek, és a ki jutalmát egybegyűjtötte, lyukas zacskóba tette azt.“ A régi példabeszéd is azt tartja (Példab. 10, 4): „Szegénységet szerzett a lassu kéz, az erősek keze pedig gazdaságot készít“; újabb csattanós közmondásaink is vannak, melyek ilyformán hangzanak: Rövid farsang, hosszú böjt; reggel táncz, este lánccz, stb.

„Táplálgatjuk, takargatjuk testünk naponkinti romjait étellel itallal — panaszkodik sz. Ágoston az Urhoz (Vallomásai 10 könyve 3-ik részében. Az eredetét sajnosan nélkülözvén Pongrácz József fordítását használtam) — valameddig mind az étket mind a gyomrot meg nem szünteted; majd mikor szükségemet csodálatosan kielégítet és romlandó testemet romhatatlanságba öltözteted. De még most édesebb nekem szükségem, és e kedves édesség ellen küzdök, hogy törébe ne essem: harezolok vele minden nap böjtölésekkkel, többször rabságba vetvén testemet. E részben arra tanítottál engemet, hogy valanint a gyógyszerrel szintugy az étellel is csak szükségből éljek mértékletesen. Hanem mikor éhségem megszüntetésére az evéshez fogok, már itt az étvágy törrel leselkedik utánam — hozzá szegődik, mint szolgáló a gyönyörködés. E kísértetnek igyekszem ellenállani naponkint.“ A böles Sirák fia is fohászodik (13, 6): „Vedd el tőlem a hasnak kivánságát.“ Nagy szavak ezek, méltók arra, hogy mindenki, de kivált a gazdasszonyok fontolóra vegyék, ha a kelepczébe, melyet a rendetlen kivánság nekik készít, övéikkel együtt temetkezni nem akarnak.

Említsem-e, hogy a bor nem asszonynak való? ha csak úgy nem él vele mint orvossággal szokás. Akárhogy szídjának is meg ennek csak említésére is az asszonyok, nem tehetek róla, mert valóban igaz, hogy, ha a kezdetnek ellen nem áll, az ivást ő is épen ugy megszokhatja mint a férfi, és sokan a pálinkaivásban is versenyt haladnak velök. Elég legyen egy tekintélyes nő élettörténetéből e vonást közölni. Sz. Ágoston beszéli édes anyjáról (Vallomásai 9-ik könyvében), hogy reá mint józan leányra bízták édes szüléi, hogy a csöbörből bort merítsen. Mielőtt azonban a palaczkot megmerítette volna, előbb mindig keveset hörpentett, ámbár a fiatal leány természete a bort nem igen vette be, és jobban véve csintalanságból tette ezt, utánozni akarván az öregebbeket. Ezt naponkint próbálgatván,

annyira megszokta az ivást, hogy utóbb tele poharakat is jóízűn fölhaltogatótt, mert, ki a kicsinyt megveti, lassankint nagyobbakra is vetemedik. Szerencséje az volt, hogy a szolgáló, ki őt a pinczébe szokta kísérni és tudta eljárását, szóváltás alkalmával őt egyenesen részegesnek nevezte; ezt a fiatal leány annyira szívére vette, hogy rendetlen szokását megismerte, kárhoztatta és örökre elhagyta. Más részről nem nagy örömmel tapasztaljuk, hogy a tiszta és egyszerű életű magyar asszony mindinkább elkávésodik, pedig igaz, hogy: „Őseink sem theát sem kávé nem ismertek, s még is minden történeti adataink arra mutatnak, hogy mi őket sem egészség sem erő tekintetében fölül nem muljuk. A kávé és thea, valamint a csokoládé élvizserek, fénytűzési italok inkább, mint tápszerek.“ (Navratil, 'Népszerű egészségtan' 78. lap.)

Mindazonáltal nem annyira a torok-, mint inkább a gyomorhaj az, mely sok gazdasszonyt meglep, és ha ideje korán orvosa nem akad, nem csak a betegnek, hanem az egész család jólétének ellenség módjára megássa sirját. A városiakról nem szölok, de ha faluhelyen nyaratszaka megfordulsz, keresd föl egy perezre a gyümölcsárúsokat. Sokszor kocsiszámra találsz itt törött zuzott gyümölcsöt, de dacára ennek, próbálj venni egy hatosért. „Nem adjuk pénzért, hanem buzárért cseréljük“, kiáltja a zsirosszáju atyafi. Másnap ugyanazon ember lovai közé esap, és azok ugyancsak megizzadnak, míg a koei tisztabuzát, mely hatszor annyit ér, mint gyümölese, haza vontatják. Mi töltötte meg zsákjait buzával? felelet: az asszonyok torkossága, mely nem elégszik be azzal, a mi van, hanem mindig olyasmi után ásítózik, a mi nincs. Hát a hol az úgy nevezett sütkérező asszony gazdálkodik, mint az eb a hájjal? Nincs ott maradása a szerzeménynek; a mi a házba bejő, előre száműzetésre van kárhoztatva; egy fölől bejött, száz felé elvándorol. — Gyászravatalon van az életnélküli házi jólét kiterítve, a férj és kis gyermekei sopánkodva siránkoznak erőszakos kimúltán — feje fölött áll gyilkosa, ki életét kioltotta — a rosz gazdasszony!

Varga Mihály.

Katholikus hitélet

Pest, nov. 19. A legmélyebb tisztelet, melyet minden katolikus a jótéteményeikben kifogyhatlan, nagylelkű főpásztorok iránt hálás keblében ápol, méltó kifejezést nyer azon a szív mélyéből fakadt hálanylatkozatokban, melyeket az adományokban kegyesen részesített községek lelkészei és hívei a fiúlag szeretett főpásztorokhoz benyújtanak. Ily fiú hálanylávitást vettünk Erdélyből és sietünk azt ezennel közölni:

— **Hálanylávitás.** Az erdélyi rom. kath. püspöki megyének apostoli buzgalmu főpapja, dr. Haynald Lajos ur ő excellentiája legkegyesebb főpásztorunk, lelkészeinket, illetőleg minket az etédi, fenyédi s szász-sombori katolikus ekklesiáziák híveit folyó évi october 15-én mint nemes tettekben dus püspökségének 11-ik évfordulati napján örök hálára kötelezett; mert megyénk szegénységét kegyesen tekintetbe vevén, lelkészeink jövedelmének javításáról fejedelmi bőkezűséggel gondoskodott. Ugyanis az etédi lelkészek számára 4000 frtot o. é., a fenyédi és szász-sombori lelkészek számára külön-külön két-két ezer frtot o. é. tett be a vallás-alapba, oly kegyes szándékkal, hogy annak évenkénti kamatjából az említett megyék lelkészei

felsegíttessenek. Valóban atyai jósággal teljes szívének szeretetét reánk nézve szebb tényben nem örökíthet ő excellentiája. És mi érezzük, miként ily jóságnak pár szóval meghálálására is elégtelenek vagyunk. — Azonban a lélek nemes indulata kötelességünkkel teszi, hogy, habár ékes szavakban nem is tudjuk kifejezni szívünk háláját, szólunk mégis úgy, a hogy tudunk, hogy hallja a kedves magyar haza, hallja mindenki, kinek szive a szép és nemes tettekre fel tud lelkesedni, hogy édes atyánk kegyelmes főpásztorunk jóságát mi is, bár egyszerű falusi emberek, fel tudjuk fogni. Nem előzőri bőkezűsége ez ő nagyméltóságának ekklesiáziáiok iránt, alig volt év, melyben lelkészeink szegénységét szép összegekkel nem segítette, s ha mindig hálával telt szívünk kegyes adományaiért, most, midőn azon adományokat megörökösítette, lehetetlen némáknak lennünk. — Isten, ki a jó tetteket nem hagyja jutalom nélkül, fizessen meg ő nagyméltóságának! Bár széthangozánk szívünk hálászózata a szép hazában, bár tudnák meg azok, kik az érdemeket latolni szokták, szavaink őszinteségét! Mi áldjuk a Gondviselést a kegyesszívű főpásztorért. Áldjuk a földi fölséget is, mert fejedelmi jóságának azzal is kétségtelen jelét adta, hogy minket ily atyával, ily püspökkel boldogita. Nagyobb kincs nekünk nyomorult falusi embereknek nem jöhet a felséges Fejedelem kezéből, mint az ilyen ajándék; mert abban ismerjük mi fel a földi felségnek népei iránti szeretetét, midőn olyanokat állit az egyházi és világi ifjénpolezokra, kik a népnek valódi jötevői, a nyomorultaknak vigasztalói, a szegényeknek felsegítői, mert ezek igazán ékességei a trónnak, oszlopai a hazának, diességéi a fejedelemnek. Áldd meg azért, jó Istenünk, a királyt, hogy sok ily főpapot adhasson népeinek. Áldd meg, jó Istenünk, kegyelmes püspökünket, hogy szive nemes érzülete szerint sokszor és sokaknál bizonyithassa be lelkének angyal jóságát.

Az etédi, fenyédi és szász-sombori hívek és lelkészek.

Pest, nov. 23. Folyó hó 22 dikén, mélt vasárnapon egy szívemelő egyházi és tanodai ünnepélynek valánk tanui a kegyes-tanítórendűek pesti házában. Ugyanis e napon lön a már hanyatlásnak indult, de a mult szünnapokban díszesen megújított házi kápolna ft. Purgstaller Kal. József rendfőnök által az összes rendtársak kíséretében fölszentelve. A nagy misét mlgos Szabó József pápa ő szentsége házi főpapja, esztergomi főszékesegyházi kanonok és a pesti központi papnövelde kormányzója fényes egyházi segédlet kíséretében tartá, mely alatt a gymnasiumi ifjuságból alakult jeles énekkar végző a karzat teendőit, Führe Robert vocal miséjét négy hangon a kívánható legnagyobb szabatossággal énekelvén, úgy, hogy a jelen volt híveknek igazi lelki épülésére szolgált. Ezt követé a gymnasium kisasszonyhó 18-án történt fölszentelésének ünnepélyes emléke, mely erre tartott alkalmi szónoklatok, versek és énekek elszavalása- és éneklésében állott. Adja Isten bőséges áldását e szent szerzet annyi jót terjesztő elnökére és minden tagjára; a tanuló ifjaknak pedig előhaladást a vallásosságban, erényekben és tudományokban.

Eger, nov. 8. Munka-kiállitásunk ez évben is nagy részvételnek örvendett, mert Eger lelkes polgársága családjaikkal, azon napokon, melyeken kiállitásunk tárva volt, szép számmal látogatóta azt meg, s ez alkalommal több tárgyakat megvásároltak, s némelyekből megrendeléseket is tettek az illető mester uraknál.

Kiállitásunk oct. 31-én zárattott be, s mai napon d. u. 3 óraker történt a jutalmak kiosztása. Ezt megelőzőleg délelőtt az egyleti tagok nagy számmal gyűltek egybe, hogy új rendezőket választanak, s bellügeiket rendezzék. E gyűlésen lángbuzgalmu alelnökünk, nt. s tudós Lójkó Mihály lyc. tanár ur elnökölt, s gyűlésünket lelkes beszéddel nyitá meg, melyben az egylet tagjait jelszavai teljesítésére, minden szép és jóra buzdítá, hogy ekkép méltó pártfogoltjai legyenek kegyelmes alapító főpásztorunknak, a méltóságos főkáptalan- s Eger buzgó polgárainak. Harsány „eljen“ zárá be beszédét, jötevőinkre, mely az egylet tagjai szívéből jött; de nem is lehet ez másképp ott, hol szívhez szólnak. Délután áldozatkész, nemeslelkű elnökünk ngos és ft. szakálosfalvi Lengyel Miklós prépost és kanonok ur — alelnökünk kíséretében — nagyszámu egyleti

tagok, polgárvédnökök és családok, ugyszintén több vendégek jelenlétében szívélyes „éljen“ekkel fogadtattott, mely után ő maga kiállításokra általában, s részletesen a mienkre, ugyszintén a bíráló választmány működésére és a jutalmak kiosztására vonatkozó tanulságos szép beszédet mondott, melyre alelnök ur mindenről kimerítő tudósítást olvasott fel. Ebből kitűnt, hogy jötevőink érsekatyánk ő execa példája után, ki a megnyitás napján 20 ezüsförintot kegy skedet elnök ő nga kezeibe letenni, jutalmakra is adakoztak. Így történhetett az, hogy egy-letünk, melynek jutalmakra alapítványa nincs, a jelesebb kiállításokat díjban is részesíthette. Összesen 39 db ezüsförintot osztott ki, mely összegben a hálásan említett 20 frton kívül ngos és ft. Lengyel Miklós prépost és kanonok elnök ur 10 ezüst frtja, ngos és ft. Kovalecsik József kanonok ur 5 frtja és nt. Cseh János ur 1 cs. aranya foglaltatik. A jutalmakat különösen megérdemelték: Popovics László nagy remek asztala, Gombert János gőzmalma szitaafonása, Kovács János papirra készített magyar szícschimzése. Morvay Mór két misemondó ruhája és az Andrástsi József nyiregyházi lakatosmester által beküldött nagyszerű remekzár; de mivel szabályaink csak egyleti tagok, illetőleg segédek díjazását engedik meg, az említett kitűnő munkáért és a kiállított remeklett mester urak szíves figyelemért csupán kitűnő jegyű díszoklevelekkel kedveskedhetünk. Ennek végeztével az egylet titkára a jutalmazottak névsorát olvasá fel, kik egyenkint ő nga kezeiből vették át a nekik ítélt jutalmakat. *)

A kiosztás végeztével elnök ő nga lelkesíté a tagokat, hogy kitűzött kettős céljokat elérni törekedjenek; melynek végeztével hálás szívvel lépett elő az egylet dékánja s elrészkenyiltve köszöné meg ő ngának a vándorló, beteg s munkanélküli egyleti tagok nevében a szállodát, melyet ő ngsa nagy áldozattal alapított, s az abban élvezendő jótéteményeket. Ezután lelkes „éljen“ek kísérek ő ngát körülnkből.

Este 6 óraker kis társas estélyünk volt, melyre az egyleti tagok, a polgárvédnökök családjaikkal és több jötevők valának meghíva. Így végződött munka kiállításunk; adja az ég Ura, hogy jövőre jobb körülmények között ünnepelhesük meg, addig is buzgón rebejük!

„Isten áldd meg a tisztas ipart!“

Tóth István, egyli. titkár.

Hatvan., nov. 10. Az oltáregyletbe Hatvanban nyilvánosan f. évi jun. 7 én, unap nyolezada alatti vasárnapon hívtattak meg először a hívek. A sz. beszéd az Oltári-szentségben nyilvánuló nagy szeretet leírása után a hallgatók figyelmét az oltáregyletre vezette, mint legalkalmasabb eszközre, mely által egyrészt a folyton köztünk lakó Istenség iránti folytonos hódolat és hála köteles adóját róhatjuk le, másrészt az örökös szeretet gyakori megbántásait jóvátenni töreksünk. A szó nem volt — Istené legyen a dicsőség! — a pusztaban kiáltóé, hanem fogékony keblekre talált, ugy, hogy a rákövetkező hó 8-án (mely napra az imádók legtöbbje írva van) reggeli hét óraker az imáóra megkezdésére már 116-ot látott a templomba lépő az oltár előtt a nagy Szentségnek imadásába merülni. Azóta nem fogytunk, sőt. hála Istennek, szaporodtunk is néhányval. Hogy a növekedés nem haladt nagyobb számmal, oka az, hogy az iparos és felsőbbrendűekből, kik mégis nem csekély részét teszik a lakosok 2000-n fölül álló számának. a társulatba egyszem lépett. Tévedne mindazáltal, ki ebből a műveltebbek vallástalanságára vonna következtetést. Nálunk — s ezt jól esik bevallani — még nem ment annyira, talán igen kevés kivétellel, hogy a műveltség hévmérőjeül az Isten és vallás megvetése tekintetnek; erről elég bizonyosságot tesz az ünnep- és vasárnapi isteni tiszteleten a köznépen kívül a kézműves és uri osztálybelieknek is szép számu megjelenése. Csakhogy a nevezett osztályoknál nem jött még szokásba az ajtatos társulatok fölkarolása. Pedig ezek igen hathatós eszközök a mindinkább gyászosan terjedő hit- és erkölestelenség meggátlására színtegy, mint a jámborság és tisztas erények fölvirágzására s így a családok- és honnak is boldogítására. Az imáóra — mint említém — legalább a tulnyomólag nagyobb résznel minden hó 8-ik napján reggel

*) A jutalmazottak névsorát jövő számunkra kell halasztanunk. Szerk.

7—8-ig tart, a mely idő alatt kitett Oltári-szentséggel mondott szent mise után lig. sz. Alfonz „Látogatásai“ból végeztek a legnagyobb Szentségnek közös imádása, melyet mindig ajtatos ének zár be. Hasonló szentséglátogatás történik az ünnepi és vasárnapi déleesti áldás után is. Eddig ebben öszpontosul, mit az egylet külső állapotáról írhatok; mily áldásdus gyümölcsöket termett az a szívekben, a mindent vizsgáló Isten tudja csak. Ő adta eddig is a növekedést s az áldást, ő adhatja — a mint kérjük — adja is meg, hogy ez üdvös társulat városunkban és kedves hazánkban minden rendű családok körében általános elterjedést nyerjen! s nekünk nem lesz okunk félni a népeket elsodró elerkölestelenedéstől. Áldassék vég nélkül s dicsőíttessék a legfölségebb Oltári-szentség! **Hatvani Lajos.**

Lugos. nov. 3. **Bonna** z Sándor esanádi püspök ő mlga Michaelovits József czim. kanonok s kerületi esperes, és Német József, papnöveldei lelkiatya urak kíséretében oct. 24-én délután, a megyehatáron az illető főszolgabíró ur által banderiummal, a város határán pedig a polgármester által számos polgár kíséretében üdvözölő beszéddel fogadtattván, 4 óraker harangszó és díszlövésék közt a számára készített sátornál az egyházi díszöltönyben megjelent rom. kath. papság tisztelegését fogadni méltóztatott, s aztán, felvéve itt főpásztori öltönyt, a sátor átellenében álló gör.-egy. templom felé indult, melynek küszöbén Dobra Sándor g. e. püspök ő mlga és az egész ft. káptalan színtén egyházi ruhában várt. Ő mlga Nagy Mihály kanonok ur latin nyelven tartott üdvözölő beszéde után egyházi ének közt az oltárhoz vezetett, honnét néhány percz mulva kijövé, a nagyszerű ment a rom. kath. templom felé indult, melynek küszöbét elérvén, a lugosi daleylet tagjai elragadtató hangon éneklék az „Ecce Sacerdos magnus“t, Vusching Konrád ur által különösen ezen ünnepélyre szerzett áriáján. Következő napon reggel 8 óraker a főpásztor assistentia mellett tartott esendes miséjét elvégezvén, fellépett a szöszekre, s igen nyájas s valódi atyai beszédet tartott a bérmandókhoz, oktatva őket a felveendő szentség malasztjáról, erejéről és szükségességéről, oktatva az illető bérmaatyákat s anyákat, mik kötelességük a megbérmáltak iránt; figyelmeztetve a szüléket, hogy éber szemmel kísérik gyermekeiket, emlékeztetve őket, hogy az idővel, az évekkal a veszedelem is növekedik. Ezen atyai s főpásztori tanítás hatás nélkül nem maradhatott, annál kevesebb, mert a kellemes s szívreható előadás különbség nélkül minden jelenvoltra mélyen hatott. Ezután következett a bérmandás szentségének kiosztása, mely, minthogy 710 bérmandó volt, egész 2 és fél óráig tartott, melynek bevégeztével általános áldás, és ismét egy magyar nyelven tartott oktatás következett; az egész szertartás pedig „Te Deum laudamus“sal végződött. Ezután díszbéd volt Dobra Sándor g. e. püspök ő mlgánál kimondhatatlan jó hatással volt kegyes főpásztorunk jelenléte a lugosiakra nézve, kik már anyai éveikig nélkülözték e nagy szerenését; nyájas atyai leereszkedésével anynyira megnyeré szívünket s hódolatunkat, hogy sokáig, igen sokáig feledhetlen maradand előttünk e nap története. **I. T.**

Osli. nov. 17. Fölmutattuk multkor (43. szám) a Pápan nyomott vad füzetet, megróván főleg a záríma azon passusát, mely Máriát, a boldogságos szízet imádatni akarja s nem késztünk szeretett híveinket nyilván meginteni, hogy az efféle hitellenes nyomtatványok vásárlásától őrizkedjenek, elegendő jó könyveink s imáink levén, melyek vezénylete szerint ajtatoskodhatunk. S íme a rákövetkező napok egyikén belép hozzánk a jámbor özvegy, Hajós Vendelné s ajtatos üdvözlés után elővevén hóna alól a negyedréthben kiadott és ismeretes régi imakönyvet, melynek czíme: „Igaz isteni szeretetnek harmatjából nevedkedett. drága kövekkal kirakott a rany korona, szerző Pongrácz Eszter. Apponyi Miklós ur hátrahagyott özvegye“; elmondja, hogy ebben is van olyan hibás imádlak szó, miként a 13-ik részben a 262-dik lapon olvashatni: „Imádság a esodativó szíiz Máriának képe előtt“; a 2-ik hasábon a legközepső sorban a boldogságos Szíizhez így szól: „Téged imádlak és bened bizom stb.“ s mi az istenes figyelmeztetés után az idézett imakönyvnek külön évi kiadványait megvizsgálván, mindenütt ugyanazon hibás kitélt találtuk a régiebbekben, hanem az 1855-ből ki van már hagyva a hibás kitélt, mi miatt méltánylás illeti meg Trattner-Károlyi ur könyvnyomdáját, hogy

javítással kívánja közreboesátani az imakönyvet, de az ajtatos nőnemet is megnyugtatja e körülmény, mert újabb Aranykoronának megszerzésével megmenekszene a katolika hitágazatba ütköző mendattól, mire őket nem csak mi figyelmeztetjük, hanem illető lelkipásztoraik által is figyelmeztetni kérjük.

Jáky Ferencz. osli lelkész.

Ajnácskő, halottak napján. Ajnácskő helység hajdan plebánia, most pedig templom nélkül szűkölködő fiökközsége a sőregi anyaszentegyháznak, fekszik Gömörmegye déli sarkán, Nógrádmegyének határszélén. Van benne: 494 r. kath., 13 ref., 9 evang. és 21 zsidó lakos. A lakosok szőlőművelő szegény napszámosok. Ezen községben a tagosítás 1861-ben hajtott végre, mely alkalommal tanító és iskola illetősége mellett új temetőnek is jelöltetett egy eléggé tágas és alkalmas hely. A nép szegénysége miatt e temetőben eddig keresztet állítani nem lehetvén, a fölszentelés elmaradt. Most azonban Szó András egyik sőregi lakos és birtokos, az ő elődjei által Sőregen fölállított fakeresztet ajánlotta s adt aát az ajnácskői új temetőbe, itt újat készíttetvén annak helyébe. Ezen kereszt a főnebb említett napon Sőregen szekérre tétetvén, az előre egyházilag kihirdetett processio kíséretében vitetett Ajnácskőbe. Az idő esős volt ugyan, de azért a nép valamint Sőregről egy a esomai fiökközségtől is teljes számban jelent meg, s a halottakérti sz. mise után szép rendben a temetőszentelésre ment. Elérkezvén a temetőbe, először az odavitt sz. kereszt állítottat föl, hol nt. F. Indura István buzgó plebános ur népével együtt alkalmas énekkel üdvözlé azt, mely alatta temetőt fölszentelendő ft. Hoffman Vendel ker. alesperes ur is egyik kerületi papársával megérkezvén, a szertartást megkezdte. A szertartás kiegészítő részét, a sz. beszédet a főnebb tisztelt plebános ur végezte. Nincs módomban, hogy ezen szivreható beszédet itt elősorolhatnám, mindazonáltal annyit még is megemlíthetek róla, hogy könyvekbe borultak a hallgatók szemei, midőn az ő-temető iránti kegyeletet ezen szavakkal kötö népének lelkére: „Hiszen ott szülétek, hitestársaitok, testvéreitek, fiaitok, rokonaitok, jötevőitek s jó barátaitok nyugszanak, kik midőn elhunytak, s midőn szívfájdalmak közt őket oda kísértétek, azt tevétek föl magatokban, hogy azon helyet gyakrabban fogjátok látogatni, s hogy olykor olykor sirhantjaik fölött legalább is egy „Mi Atyánk”ot imádkoztok, kérvén az irtalmas Istent, hogy lelkeiknek örök nyugalomát adni méltóztassék stb.” Végre fölhívá az illetőket, hogy — ha bár szegények is — rakják össze filléreiket, hogy minél előbb díszes vaskeresztet állíthassanak fel, melyhez ő maga is tehetségéhez képest fog járulni, s melyre már eddig kezéhez 15 o. é. ft. került.

László József.

Bezdán, nov. 3. Valamint hajdan a zsidók, ugy a keresztények is mindenkor különös kegyelettel viseltettek templomaik iránt. Mióta a kereszt fínen lobog, mindenkor találkoztak olyanok, kik az Ur hajlékának ékességét szívkön hordozták. Minden esetre dieséretre méltó, ha a régi idemtalan festvények, szobrok eltávolíttatnak és azok helyébe olyanok állíttatnak, melyek az Isten házához méltók, az Ő diesőségét hirdetik és alkalmasok sziveiket szent érzelmekre fölmelengetni. E gondoskodás valamint egy részről bizonyítja az illetők buzgóságát, ugy más részről a fölébredt hitéletnek esalhtalan hévmérője. E szent ezél lebegett kétségkívül nt. Volvác György helybeli plebános ur előtt is, midőn a hívek filléreiből szép templomunkba egy szép díszes oltár építését kezdette meg, oly oltárt, melynek szemlélése kétségkívül az említett ezélokot eredményzi, mely oltár, művészi tekintetben, mesteri műnek mondható. A valóban szabatos, minden tekintetben arányos, a szemet kecségtető és a szívet emelő mű az illető művész uraknak érdemeiről és művészi képzettségökről tanuskodik. Benők helyezett bizodalomunknak teljesen megfelelt, mely oknál fogva őket, u. m. Fischer Nándor és József, ugyszintén Heine Keresztély urakat lelkismeretesen bárkinek hasonló mű létesítésére ajánlani lehet, s fogadják ezuttal is a hívek nevében az általános elismerést és köszönetet, meg levén győződve, hogy valamint művészetök által külsőkép szép tehetségöket bizonyíták be, ugy belsőkép magoknak kebleinkben maradandó emléket emeltek. A fölszentelési ünnepélyt ma, a templom^o bucsunapján^o ünneplők. Megható volt látni a hívek

általános örömet, midőn a huzamosabb ideig nélkülözött föoltár szent rendeltetésének visszaadott. Adja az Isten, kinek dícsősége emelésében, ismerete terjesztésében buzgólkodunk, hogy még több ily lelki örömben részesülhessünk.

Appel Ede, bezdáni segédlelkész.

Sőreg, oct. 28. E becses lapnak hasábjain egy eseményt akarok nyilvánosságra hozni, mely magában nem nagy ugyan, de ha a körülményeket s a mai önző világot tekintjük, még is méltó a feljegyzésre, már csak azért is, hogy egy jó példa száz hasonlót huzzon maga után. Az esemény ez. Egy pár hét előtt a falun végig menvén utamban felső öltönyöm oldalzsebéből vigyázatlanból kirántottam egy kis könyvecskét, melyben némi pénzösszeg volt. Bizalmasan előadván szerencsétlen esetem a ft. plebános urnak, arra kértem őt, hirdeté ki a templomban, hogy, a ki az említett elvesztett könyvecskét és a benne volt pénzt megtalálta, hozná ő hozzá, hogy tulajdonosának kezéhez juttassa. A mélyen tisztelt plebános ur elvégezvén a vasárnapi szent beszédet, tudtára adta a hívő közönségnek, hogy mi történt velem; előadta egyszersmind, hogy a talált jószágot vissza nem adni ép annyi, mint lopni, s a lopott jószágon soha sines Isten áldása: és hogy mennyire fájna az neki, ha azon meggyőződésben kellene élnie, hogy hívei között van olyan, a ki a talált jószágot magánál tartja; reményét fejezte ki, hogy, ha csak sőregi lakos találta meg az elvesztett pénzt, azt minden bizonynyal és haladék nélkül kezeihez is fogja juttatni. Alig, hogy az isteni-szolgálatról haza érkeznék, már a plebános urat kereste egy szegény asszony, a ki pénzemet megtalálta s most a nyert oktatás következtében sietett azt átadni. E szegény asszony példája megérdemli a feljegyzést. A ft. plebános ur a szegény asszony becsületességét megdicsérvén, őt a magából illően megtalmozta. K. J., altanító.

Tarczal, nov. 17. A világ mindenható böles kormányzója mindig tud oly egyéneket támasztani, kik arra érzik magokat hivatva, hogy jeles tehetségeiket, melyekkel a kegyelmek Urától megáldottak, Isten dícsőségére és földieiknek boldogítására iparkodjanak feláldozni. Ily nemes lelkekkel a többi nemzetek sorában edes magyar hazánk is eléggé dicsekedhetik; mert, ha nemzetünk történetének lapjait felnyitjuk, elvitázhatlan leend azon igazság, miszerint ezen őseink vérével öntözött szép haza minden században szült nem csak jeles vitéz bajnokokat, nagy honfiakat, hanem oly egyéneket is, kik az igaz böleséget és valódi tudományt, a becsületességet és a valódi civilisatiót csak ugy hitték bizony feltalálhatni, ha az ember a homályosság fátyolával burkolt ész lámpája mellett az isteni kinyilatkoztatás szent hitének világát is kezében tartja; és az ily egyének Isten áldásaként tekinthetők a honra nézve s emlékek méltó arra, hogy nem csak a jelen kor, hanem a késő unokák számára is kegyelettel fentartassék. — Ily áldott lény emléket akarom én is jelen sorokban megújítani, ki még ezelőtt három héttel agg korának sulya alatt megtörve bár, de mégis magasztos kitiűnő jellem s kitartó anyagi és szellemi munkásság által Istenéhez utolsó lehetéig híven ragyogó példányképgyanánt tündöklött kised városunk kebelén, hogy mint a nap jótékony sugarait e esékely pontocskáról szórja szét mindazokra, kiket szent hitünk egyaránt szeretni parancsol, áldást igérvén azoknak, kik ezt megtartják, örök büntetést azoknak kik elmulasztják.

Istenben boldogult tek. Walter László Imre az, kinek Isten és emberek előtt fényes érdemei meg nem engedék, hogy a nyilvánosság terén meg ne emlékezzünk arról, kit nem csak városunk gazdaga és szegénye még most is könyes szemekkel emleget, hanem Krisztus egyházával magok a muzsák is, hű apóljokat vesztvén benne, bánatos kebellet fájlalnak. Ugy hiszem, nem lesz érdektelen a t. olvasó előtt, ha e jeles hazánk fia életrajzát röviden előadom. Walther László született Tarczalon Zemplén megyében 1788. nov. 1-én. Atyja, ki Nyiradonyban gazdatiszt volt, csakhamar kiismerte fia tehetségét, miért is előkeltte magában, hogy nagyreményű Lászlóját a tudomány terére léptetendi, a mi szépen sikerült; mert minden iskoláiban dns sikert aratott; elvégezvén Kassán a törvénytudományokat, 1809-ben az iskolák esarnokából a közélet terére lépett. 1811 óta a gr. Károlyiak szolgálatában volt mint irnok, kormányzóági jegyző, titkoknok; 1820-ban a tótmegyeri uradalom [kor-

mányzója lett; 1822-ben nemzeti levéltárnoknak neveztetett ki; de e minőségben őt fia váltván fel, gyengélkedő egészsége miatt nyugalomba kivánczolt s ez idő alatt Tarzalón és Pesten iparkodott testi erejének és szellemi tevékenységének új lendületet adni; 1825-ben Csongrád- és Esztergommegye táblabírája, 1833-ban pedig alapos tudománya és bő ismeretei miatt a m. akadémia egyik jeles tagja lett, úgy annyira, hogy folytonos olvasás és tanulás által diploma tikusaink sorában fényes polcot vívott ki magának. — A tudomány mezején bő ismereteinek számos jeleit adá azon jeles czikkei által, melyek folyóiratainkban megjelentek; sok jeles czikkeket írt a „Religio“ba is, melynek „Karácson, Áldozó-ésütörtök és sz. Mihály lova nevek fejtegetése“; „Nemely ismeretek a győri püspöki megyéből“ stb. Nevezetes ezen kívül Erdélyország történeti tárnak s Fehér Codex Diplomaticusának vizsgálata s bírálata és több polemiai; a magyar társaság zsebszótárának és Kisfaludy Károly munkáinak kiadásában is részt vett stb. Waltherről igazán elmondhatni, hogy ő benne a vallásosság és tudomány szelleme karöltve járt; nem mulasztá őt a legzordabb időben sem az Isten házának ajtatos látogatását, rendszeren gyónt és áldozott; segítette a szegényeket, adakozott jótékony czélokra, templomokra; a többi közt egyházunk szentélyét egy gyönyörű aranyos keresztbe foglalt sz. László-képpel ékesítette fel; tett egy alapítványt azon üdvös czélra, hogy idővel annak kamatjából a szentek szentje előtt egy örök lámpa hirdesse a világ világosságának diésőségét; városunk iskoláinak tanonczaik közt, kik magokat erkölcsös- és tanulásban kitűntették, minden vizsgálat alkalmával ösztöndíjakat osztott ki. Ezek mind oly tettek, melyek megérdemlik a napvilágra hozatalt. Meg is áldá őt a Mindenható családával együtt hosszú élettel és békességgel, melyet a világ nem adhat; megáldá őt a boldog végórával, mert a milyen volt az élet, olyan volt halála is; töredelmes szívvel meggyónt és, miután magához vette volna az élet kenyerét, ezen szavak elrebegése után: „Kivánok sz. Pállal szétoszlani és Krisztussal lenni“ — munkás életének 72-ik évében f. é. oct. 33-án végelgyengülés következtében lelke Ahhoz szállt, ki őt teremté; hideg tetemei pedig az itteni sírkertben ugyanazon hó 25-én tétettek be saját kriptájába örök nyugalomra. Könyes szemekkel rebegték az őt kísérők: „Adj, Uram, örök nyugalmat neki és az elenyészhetetlen világosság fényeskedjék neki!“

A m. hó 23-án még egy nagy halottat kísértünk a feltámadás helyére. Ugyanis városunkban igen szép vagyonnal bíró gr. Starzsinszky Károly nyugalmazott haszár ezredes és aranykulesos életének 93-ik évében színté az aggkor végelgyengülése következtében jobblétre szenderült. Hideg tetemei egyházunk sírboltjában tétettek be; de rövid idő múlva Budára fogtak vitetni, hogy ott katonai pompával ismét eltemettessenek azon helyre, hol szeretett neje nyugoszsza örök álmait. A temetési szertartások tőlünk kitelhető fénynyel mentek végbe. Béke a két elhunyt porainak! Szólt és Agoston.

Társulati ügyek.

Pest, nov. 21. A Sz.-László-Társulat f. h. 19-én reggeli 9 órakor az egyetemi templomban tartotta a sz.-Erzsébet-napi bucsünnepet. A Szabó József pápai praelatus és papnöveldei kormányok ő mlga által teljes egyházi segédlet mellett mondott sz. misén Lonovics József érsek s társulati elnök ő exceján kívül a középponti választmány több tagja és a híveknek szép száma jelent meg, nehányan a sz. mise után épületes ajtatóssággal a legfőlségesebb Oltári-szentséghez járulván.

Bécsben a társulat ezen egyházi ünnepe a Wieden külváros elején fekvő, úgy nevezett „Frei Haus“beli Stahrenbergféle díszes kápolnában tartották meg. Jelen volt a magyar kir. udv. főcancellár és alcancellár ő excellentián kívül Ranolder János veszprémi püspök ő exjeja, több Bécsben tartozkodó főrendű hazánkfiá, a magy. kir. udv. cancellaria majdnem összes személyzete és a híveknek nagy sokasága. Az alkalmi sz. beszédet ft. Rimely Károly ur a Pazmaneum aligazgatója tartotta. Alapigéktől sz. Pálnak következő szavait választván: „És

kik e világon erőtlenekek állittatnak, azokat választotta Isten, hogy az erőseket megszegyenitse“ (Kor. 1, 27). A lángkeblű szónok meghatólag rajzolta sz. Erzsébet példás történetét, igen alkalmoszerűen kiterjeszkedvén felséges királynénknak, ki e napon diéső névünnepét ülte, magas erényeit, különösen kitűntetve a magyar nemzet iránti anyai vonzalmát. A keblek érzelmei kenetesen egybeolvadtak, midőn jeles szónoklatát közös imára buzdító könyörgéssel befejezte. Ennek végeztével nt. Homoky Imre a cs. k. Theresianumban a magyar nyelvnek jeles tanára a sz.-László-társulati érmekeket, buzgó imádság után, a jelen voltak között kiosztotta. A vérelnküli sz. miseáldozatot a Mindenhatónak Korizmic Antal püspök és udv. tanácsos ő mlga fényes segédlettel mutatta be, mely alatt a Pazmaneum növendékeinek énekkara díszesen közreműködött.

Pest, nov. 22. A nagyvárad i. sz. püspöki megyéből a Sz.-László-Társulat magasztos czéljainak előmozdítására közelebb tetemes szeretetadomány beküldetvén, a társulati érsek-elnök ő exjeja a nagyvárad i. sz. püspök ő excejához a következő választatot intézte:

Lonovics József érsek s társulati elnök ő exjeja Szaniszló Ferencz nagyvárad i. sz. püspök ő excejához.

Nagyméltóságú s Főtisztelendő Püspök ur!

Vettem Extiádnak f. hó 12-én 2393. sz. a. hozzámt intézett főnbecsü levelét, melynek kíséretében a böles kormányával díszlő püspöki megyében a Szent-László-Társulat részére ez év folytán begyűlt 289 ft 3 krt o. értékben hozzámt áttenni méltóztatott. A nagyvárad i. püspöki megyének tetemes része azon vidékhez tartozván, melyet legsúlyosban ért a hazánkra ez év folytán háramlott aszály csapása, valamint egy részről csodálni nem lehet ha csaknem a mindennapi táplálékot is nélkülöző hívek részéről gyérültek a társulathoz czéljaira felajánlott könyöradományok, úgy más részről nem lehet elegendően méltányolni ezen kimondhatlan inség közepett is nyilvánuló amaritka buzgalmat, melynek kifolyása az Extiád által hozzámt intézett küldemény. Ezt Extiád s derék papsága társulatunk iránti ritka ügyszeretetének kellvén köszönnöm, midőn mind ezért, mind a kegyes adakozók istenes bőkezűségéért magam s társulatunk mélyen érzett őszinte hálafejével ezzel kifejezném, nagybecsü hajlamaiba ajánlottan kitűnő tisztelettel vagyok stb. Pest november 17-én 1873.

Különfélek.

— Ő cs. s ap. kir. Felsege f. é. nov. 1-ről kelt legfőlsőbb határozatával a következő váci kanonokoknak, még pedig Haulik Józsefnek az éneklő-kanonoki, Hermann Józsefnek az őr-kanonoki, Müller Mihálynak a székes-főesperesi s egyszersmind poenitentiarius-kanonoki állomásra, Ellenbacher Istvánnak a pesti főesperesi állomásra és Sós Józsefnek a csongrádi főesperesi állomásra előléptetését helybenhagyni egyszersmind Neszed István alesperest s püspökhathvani lelkészt, Poroszkay Péter ezimzetes kanonokot, alesperest s romhányi lelkészt, valamint Vierter Bertalan püspöki titkárt, a váci székes káptalan kanonokaivá legkegyelmesebben kinevezni méltóztatott.

— A Baja melletti Garáról való 105 éves Peller Frigyes 89 éves nejevel f. hó 15-én boldog házasságban töltött 80 év után, mint a „Temesv. Ztg.“ írja, gyémánt-házasságukat ülték. Peller, ki még II. József alatt Belgrádnál a törökök ellen harezolt, előtte való nap táviratilag azon kegyet kérte ki, hogy ő Felsegeik a császár és császárné ritka ünnepélynél tanuk lenni méltóztatnának. Ő Felsege Peller menyegzője napján, szintén táviratilag méltóztatott e kegyet megadni s a legközelebbi hatóságokat megbízni, hogy Peller társadalmi állása és vagyoni állapotáról tudósítást adjanak.

— Kossuthról (Pozsonymegyében) írják, hogy b. Fekete Mihály v. püspök ő mlga az ottani templomra 2000 frtot ajándékozott. Ugyancsak ő mlga itt és Galanthán a szentély lámpájának örökvilággal való elhátására 100 frt alapítványt tett. Adott továbbá különféle alkalmakkor a templom számára drága casulákat, értékes infulát, pluvialet és egyéb templomi készletet. Az iskolamester fizetésének javítására, szegényebb

gyermeknek tanszerekkel való ellátására a jobb tanulónak vizsgálat alkalmával megajándékoztatására 1010 frtot alapítványozott, végre a plebániának díszítéséhez 1000 frttal járult. Ömlőnek köztisztviselőben álló unokaöccsét, nemkülönböztetve. Ábrahámfi N. helybeli birtokost hasonló jótékonyágokról magasztalják.

— Az Erzsébet-apácák budai zárdájában, mint minden évben, úgy az idén is sz. Erzsébet napján több szegény gyermek megajándékozott. Ez alkalomra Remellay Gusztáv ur, a jótékony czélú gyermek-ezredek alakítója, Hentaller Elma, Kruszlics Augusta, Szekulics Izidora és Gajár Jolán kisasszonyokkal, mint ez ezredek buzgó nőtagjaival is megjelent, s a gyermekek által gyűjtött pénzből a gyermekek között 12 frt 50 krt osztott ki. Orvendetes volt látni, hogy a résztvevőkben mint találkoztak a gyermekszívek. Egy szegény leány kezét akart csókolni az egyik kisasszonynak, de ez testvéries öléssel akadályozta meg azt. S valóban Remellay indítványa már is teremni kezdi gyümölcseit, s örömmel győződünk meg, hogy több, mint egyszerű gyermekjáték. Már igen is elterjedt, s az előkelő körökből ép úgy vannak tagjai, mint pl. a kisbg Odesschalehi, gr. Almássy stb., mint az egyszerű paraszt gazdák gyermekei közül. A növendék ajtajai is megnyitkát e terv előtt, így pl. a kalocsai növekedés vendékei közt az ezrednek 52 tagja van. Egy szép eszme lelkesíti mindnyájukat: jót tenni a szegényekkel. Ily eszméknek a gyermek szívekbe való ültetése csak kívánatos lehet. S az a vallásos szellem, mely az egészet átlengli! Minden ünnepély isteni tisztelettel veszi kezdetét, s minden alkalomkor buzdító szavakat hallanak a vallás-, a keresztény szeretetről. Ez hevítse őket továbbra is!

— Ft. Hegedűs Ignác alesperes és üllői plebános urnak azon nemes tetteről értesülünk, hogy a beköszöntött inség némi enyhítésére hivei közt párbéri járandóságából 50, gabonapadlásáról pedig szinte 50 pesti mérő rozsot osztott ki. E gabonamennyiség mintegy 400 o. é. frtot képviselven, a ft. plebános urnak e jótékonyága az egész községet a legmélyebb hála kötelezte.

— Katymáron nt. Hományi Sándor helybeli plebános buzdítása folytán a hívek által kalvária állítatván, ez a közelmult oct. hó végén Antunovics János kalocsai kanonok és apát őnsza által ünnepélyesen fölszenteltetett. Az alkalmi sz. beszédet a slavajknak számára főnebb tisztelt kanonok őnsza, a németajkú hívek számára pedig nt. Freidinger Antal kunbajai plebános ur tartotta.

— Ágoston K. János, békeszent-andrási plebános végrendeletében a pesti vakok intézete-, a budai apácák-, a pesti szegény gyermekkórház-, a magyar akademia-, a nemzeti színház nyugdíjintézete-, pestlipótvárosi templom-, a békés-szent-andrási kath. egyház-, s a nagyváradai egyházmegyei rokkant papok intézetéről 100—100 frttal emlékezett meg.

— Megjelent: **„Hajadonok őrangyala.** Katholikus imakönyv írta Tárkányi Béla.“ Kiadja Heckenast Gustáv Pesten, 1863. Az ékeztollu, jeles költeményeiről dicséretesen ismert Tárkányi a kath. hajadonok számára imakönyvet írt, kitűnőt, mely ünnepelt nevének új fényt kölcsönöz. Az áhitat, ily gondosan válogatott szavak árján ömledzvé, főnen magasztos, valamint a hívő kebelben keltett érzelmek igazán boldogító. Az anyaszentegyház által jóváhagyott és ajánlott nyelv az imádság legméltóbb alakja. Legkedvesb kötelességünk ezen imakönyvet buzgóan ajánlani. A mi a tartalmat illeti: a szókott ajtatossági imádságokat megelőzik elmélkedésszerű tanulságos oktatások a hét napjaira: a Szentháromságról, Jézus szentséges nevééről, a Szentlélekről, az angyalokról és szentekről, az Oltári-szentségről, Jézus szentséges szívéről, a bold. szűz Máriáról. Az aczélmetszetek minden tekintetben kitűnők. E művészileg kiállított imakönyv egy példányának ára nyomtató papíron vászonba kötve 1 frt, velin papíron kötve 2 frt 50 kr, diszkötésben 5 frt.

Megjelent: **„Magyarország történelme dióhéjban,** Nogáll János nagyváradai (l. sz.) kanonoktól.“ Negyedik

(bővített) kiadás, 52 l. Ára füzve 25 kr. Ha már a negyedik kiadás kétségtelen jele valamely munka életrevalóságának, úgy ezt jelen mű annál nagyobb mértékben megérdemli. Tiszta nyelv, szoros történeti igazság, tömörség, hűség, sokoldalúság és tanulságos előadás képezik az indokokat, melyeknél fogva mi e munkát a tanítóknak, szülőknek, általában bármily rendű olvasóknak lelkesmeretesen ajánljuk.

— Megjelent: **„Homília pünkösöd utáni XIX. vasárnapra.** Tartatott a székesfehérvári főegyházban 1863 iki év oct. 4-én mint Öcs. s apost. kir. Főlsége névnapján, mely ünnep emlékeül kiadta Peltet Ödön hittudor, papnöveldei lelki atya, tanár és ő Főlsége t. udvari káplánja.“ 11. l. A „püspöki hatóság engedelmével“ megjelent jeles homília „Sokan vannak a hivatalosak, de kevesen a választottak“ (Máté 22, 14.) igéket kerekded s szépen folyó nyelven fejtegeti, a hallgatók elé tevén az életet és halált, az áldást és az átkot, miszerint választásuk az életet, hogy boldogok legyenek.“ A számos, jól alkalmazott sz. irási idézet kitűnő becses kölcsönöz az érdekes homíliának.

— Megjelent: **„Egyházi beszéd,** melyet Csős z Imre kegyestanítórendi tagnak stb. 1863. aug. 30-án tartott szenge miséje alkalmával mondott Trautwein nep. János, kegyestanítórendi áldozár.“ 15. l. Az ismert jeles egyházi szónok a papság tisztá méltósága- és fönséges hivataláról szólván, nagy gondal kidolgozott és jószervezetű beszédében azon jótéteményeket esetezte, melyekben az egyház papsága által részeseülünk.

Szives figyelmeztetés. A „Sz.-István-Társulat Naptára 1864-ik évre“ hatóságilag lefoglaltatott; ennél fogva a szétküldés elkéséseért azon biztos reményben, hogy az ez ügybeni tárgyalás mielőbbi befejeztével a kérdéses Naptár ismét a társulat szabad rendelkezése alá bocsáttatik, egy kis türelemre hívja fel a t. cz. közönséget

a társ. igazgatóság.

Adakozások.

A Szent-László-Társulatra. frt kr

Sujánszky Eusztach minorita-rendű plebános-helyettes által Aradról: (t. cz. Pichler József magánintézetében: Mittelmann Berta, Mittelmann Gizela, Prepeliczay Vilma, Rósa Ilka, Kosztolányi Flora, Bakkalovich Emma, Vas Mária, Kremsperger Róza, Kovácsics Mária, Mihályi Vilma, Andrásy Mária, Pichler Mária, Pappus Mária, Teteschí Emilia, Stampfl Jusztina, Weingartner Anna, Szentcs Eliza egyenkint 1 frt: összesen 17 frt; Benedicti Friderika intézetében: Eicher Teréz, Murady Jolanka, Murady Ilka, Stampfl Paulina, Stampfl Berta, Pál Berta, Somogyi Etelka, Andrányi Ilka, Dengl Mária, egyenkint 1 frt: összesen 9 frt o. é.; Héger János intézetében: Echardt Hermína, Hídegh Ilka, Dusák Ida, Lázár Jolanka, Dániel Ida, Berger Jenni izraelita, Daniel Jozéfa, Bogdánfi Etelka, Prohászka Róza, Kis Luiza, Berta Julianna egyenkint 1 frt, Keller Mária 40 kr, Koller Malvina 40 krt, Konstantini Berta 40 kr: összesen 13 frt 20 kr. Az óaradi főelemi tanoda 4-ik osztályában: Biró Aladár 10 kr, Montai János 1 frt, Székér Lajos 1 frt, Gruber Sándor 10 kr: összesen 2 frt 20 kr) egész összeg . . . . . 45 —
Nogel Bálint Szempcezen . . . . . 1 —
Urbanovics Julianna Szempcezen . . . . . 1 —
Scherzenlechner Sebestyén Triestben . . . . . 5 —
Hopf János cz. kanonok gyűjteménye 14 16

Kiadja a **Szent-István-Társulat.** — Felelős szerkesztő: **Szabóky Adolf.**

Nyomatott Pesten, Emich Gusztáv, magyar akademiai nyomdászánál (Barátok tere 7. sz.)